

LKO - Granskningsgruppen

Minnesanteckningar den 16 november 2017, kl. 9:00–12:00

Plats: Stadshuset, Oskarshamn

Närvarande:

Rigmor Eklind, (s) vice ordförande
Matti Wahlström, (v)
Sven Gunnar Persson(kd) vice ordförande
Anders Stenberg, (m)
Roland Johansson, (l)
Anders Svensson (sd)
Catharina Lihnell Järnhester, Naturskyddsföreningen
Tommy Hammar, adjungerad ledamot, Länsstyrelsen i Kalmar län
Tobias Facchini, regionförbundet
Bo Carlsson, expert
Antonio Pereira, expert
Bodil Liedberg Jönsson, projektledare
Anna Kinch, sekreterare

Frånvarande:

Charlotte Liliemark, ordförande
Tommy Skoog (c)
Gunnar Westling, (mp)
Kristina Erlandsson, samhällsbyggnadskontoret

1. Mötets öppnande

Vice ordförande Rigmor Eklind, hälsade deltagarna välkomna och öppnade mötet

2. Godkännande av dagordning

Mötet godkände dagordningen

3. Föregående minnesanteckningar

Minnesanteckningarna från mötet den 21/9 godkändes

4. Redovisning från domstolsprövningen; *Bodil, Bosse, Rigmor, Tom*

Alla handlingar i målet finns tillgängliga hos aktförvarare Per Nygren i Oskarshamns kommun. Målet har beteckningen M1333-11

Kort redovisning från Bo Carlsson över yttranden i domstolen.

Allmänt

MMD-förhandlingarna omfattar 47 motparter och 9 sakägare. Nedan kommenteras kort

de motparter, som har haft en framträdande roll vid förhandlingarna och deras inställning, främst till tillåtligheten (ja eller nej till slutförvarssystemet). De miljöorganisationer som tog i anspråk relativt stor del av förhandlingstiden var MKG (=flera miljöorganisationer i samarbete, bl.a. Naturskyddsföreningen i Kalmar, Skåne och Uppsala län) och MILKAS (grundad av Folkkampanjen mot kärnkraft-kärnvapen och Jordens Vänner), båda är finansierade av kärnavfallsfonden. Även OSS (=lokal miljöorganisation i Östhammars kommun), som delvis är stödd med kommunala medel, bör nämnas. Kommentarer nedan berör både villkor för tillåtligheten och villkor för hur verksamheten ska bedrivas. Dessa diskuterades mellan SKB och resp. kommuner under förhandlingarna. Villkoren föreslogs därefter av SKB och bemöttes av kommunerna. Förhandlingarna omfattar, utöver målet kring tillåtlighet, också det s.k. artskyddsmålet avseendet skyddet av och kompensationsåtgärder för påverkad flora och fauna vid och kring förvarsplatsen i Forsmark. Länsstyrelsen i Uppsala har där uppfattningen att dispens kan ges om skyddsåtgärder vidtas, vilket de redan har beslutat om. Det beslutet har överklagats. Olika uppfattning finns om hur artskyddsärendet ska hanteras.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)

Tillstyrker ansökan och anser att SKB tillgodoser kraven enligt Miljöbalken. SSM meddelade att man ser sig som ett remissorgan till MMD.

Oskarshamns kommun

Tillstyrker tillåtlighet. Men understryker att kommunfullmäktige kommer att hantera vetofrågan i ett senare skede. Kommunen betonar att de i strålsäkerhetsfrågor förlitar sig på SSMs bedömning. Kommunen föreslår några ändringar i SKBs förslag till villkor se nedan.

Östhammars kommun

Nämner omröstningen i frågan som ska genomföras i kommunen 4 mars 2018 och ger inte ett klart ställningstagande om tillåtligheten. Framhåller att säkerhet och övervakning efter förslutning samt informationsbevarande är viktiga frågor för kommunen att få klarlagda och säkrade. Accepterar i stort de förslag till villkor som SKB föreslår.

Naturvårdsverket

NV tillstyrker men påpekar att man enbart bevakar allmänna miljöintressen, inte strålsäkerhetsfrågor. De att artskyddsmålet ska lämnas till regeringen för beslut om dispens för artskyddet. NV upp frågan om ekonomisk säkerhet och har förståelse för att sådan säkerhet inte går att fastställa idag på grund av att åtgärder inte slutligen är fastställda. Fäster uppmärksamhet på att finansieringslagens medel inte utgör en del i ekonomisk säkerhet.

Länsstyrelsen Uppsala

Påpekar att man gör sin bedömning utifrån icke strålsäkerhetsrelaterade frågor. De tillstyrker, men vill se övergripande villkor för tillåtlighet, t.ex. avseende injektering före utsprängning. Betonar kväveutsläppens konsekvenser (från sprängningarna) samt uppföljning och kontroll, tillika den hänsyn som måste tas till intilliggande Natura 2000-områden.

Länsstyrelsen Kalmar

Tillstyrker tillåtlighet.

MKG

Avstyrker tillåtlighet. Motiverar med att vare sig de tekniska lösningarna (kopparkorrosion är en stor fråga) eller platsvalet uppfyller de krav som

miljölagstiftningen kräver. Förordar djupa borrhål där biosfär och rörligt grundvatten inte kan påverkas.

Milkas

Avstyrker på i princip samma grund som MKG. Jordbävningars påverkan på bergsprickor framhålls också som ett väsentligt motiv. Förordar djupa borrhål och en eventuell spridning av dessa geografiskt.

OSS

Avstyrker tillåtlighet. Kritiska till både metod och platsval.

Nedan redovisas kommunens slutliga presentation om villkorsändringar och kommunens slutanförande. Markeringar med **röd text** visar var kommunen yrkar på en skärpning jämfört med SKBs förslag:

Oskarshamns kommuns slutliga ställningstagande till SKBs villkorsförslag

Oskarshamns kommun ser att SKB har gått kommunen till mötes när det gäller flertalet ställda krav och synpunkter

Nedan redovisas de villkor där kommunen godtar en föreslagen ändring av villkoret eller alltjämt har en avvikande mening.

8. Oskarshamns kommun godtar SKBs villkorsförslag i sin helhet.

Utsläpp av spillvatten ska ske till befintligt reningsverk i Simpevarp eller till annat reningsverk som uppfyller de vid var tidpunkt gällande kraven i "Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen (ABVA)" eller motsvarande branschöverenskommelse.

Senast 12 månader från verkställbart tillstånd att uppföra inkapslingsdelen ska SKB ha anlagt en dagvattendamm för dagvatten från befintliga hårdgjorda ytor.

Lakvattendammen ska dimensioneras och underställas driftförhållanden för ett 50-årsregn.

Dagvatten från ytor som tas i anspråk för etableringen av inkapslingsdelen ska hanteras enligt principerna för lokalt omhändertagande av dagvatten.

Oskarshamns kommun framhåller att det är viktigt att SKB senare kan visa att det finns goda förutsättningar för en effektiv LOD-lösning för den nya Clink-delen

9. Dialogforum

Kommunen godtar SKBs förslag

Transporter:

Kommunen önskar följande lydelse:

Verksamhetsanknuten tung trafik får anlända till eller avgå från SKB:s anläggningsområde för Clab/Clink endast mellan kl. 06 och 22 helgfri måndag – fredag och endast mellan kl. 08 och 15 på lördag.

Under övrig tid får sådan tung trafik anlända till eller avgå från anläggningsområdet vid högst **50 tillfällen per år** eller det högre antal som tillsynsmyndigheten, till följd av oförutsedda händelser, kan godkänna i förväg. SKB ska i förväg informera kommunen och allmänheten på lämpligt sätt för det fall fler än 10 sådana transporter förväntas ett

enskilt dygn. Uppgift om antalet ankomster eller avgångar som avses i detta stycke ska ingå i den årliga miljörapporten

Hantering av frågan kan emellertid vänta tills driftsvillkoren förhandlas efter tillåtlighetsprövningen.

Transporter fortsättning:

Fristående från ovanstående ska SKB, om regeringen finner att anläggandet av inkapslingsdelen är tillåtlig enligt miljöbalken, erbjuda bullerdämpande åtgärder till ägare av fastighet som vid tiden för **regeringens beslut används som, eller som från den tidpunkten fram till byggstart för ombyggnationen av Clab till Clink omvandlas till**, permanentbostad, belägen utmed väg 743 mellan Trafikplats Fårbo och Simpevarp och som beräknas utsättas för bullernivåer utomhus vid fasad över 60 dBA dygnekvivalent ljudnivå eller över 75 dBA maximal ljudnivå.

Sådan bullerdämpande åtgärd, som ska utföras på SKB:s bekostnad, ska vidtas i anslutning till bostadshus och ha till syfte att begränsa den beräknade ljudnivån inomhus till 30 dBA dygnekvivalent ljudnivå och 45 dBA maximal ljudnivå.

I första hand ska bullerdämpande åtgärder i form av installation av tilläggsruta, byte av fönster samt tilläggsisolering av ventilationsdon utföras.

Hantering av frågan kan emellertid vänta tills driftsvillkoren förhandlas efter tillåtlighetsprövningen.

Återanvändning av spillvärme

Frågan om slutliga villkor beträffande återanvändning av spillvärme i Clink skjuts upp under en provotid.

Under provotiden ska **SKB genomföra en utredning i syfte att använda av spillvärme** från kylvatten vid uppvärmning av tillkommande byggnader och anläggningar. Utredningen jämte förslag till slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast ett (1) år från lagakraftvunnen tillståndsdom.

Bodils slutanförande

Oskarshamns kommun lever sedan decennier med att ta ansvar för det använda kärnbränslet eftersom det mellanlagras i Clab.

Clab är inte en långsiktigt säker anläggning och får inte betraktas som ett möjligt slutförvar. Kommunen vill därför gärna se att den pågående processen leder fram till en lösning som är långsiktigt hållbar för båda de involverade kommunerna.

Oskarshamns kommun har ingen egen kompetens på strålsäkerhetsområdet. Vi förlitar oss därför på den statliga expertmyndigheten. Nu kommer Mark- och miljödomstolen att ta med sig all kunskap som har tillförts ärendet, både under granskningstiden och under förhandlingen de senaste veckorna.

Oskarshamns kommun överlåter nu till domstolen och SSM att ta ställning till det inlämnade materialet för att kunna lämna en rekommendation till regeringen som tydligt

hanterar frågor som gäller hållbarhet och säkerhet. Det underlaget behöver vara mycket tydligt och fullödigt eftersom vi kommer att ha stor nytta av domstolens yttrande när vetofrågan så småningom ska behandlas i kommunfullmäktige.

Slutligen vill även jag, för kommunens räkning, tacka domstolen för sitt tydliga inlyssnande sätt att sköta förhandlingen så att alla sidor har fått möjlighet att komma till tals. Detta har lett till att beslutsunderlaget har kompletterats med värdefull kunskap.

5. Rapport från möte med SSMs Generaldirektör. Rigmor, Bodil

Den 15 november träffades Bodil Liedberg Jönsson, Rigmor Eklind och Peter Wretlund samt Östhammars kommun möte med SSM. Från SSM deltog generaldirektör Mats Persson samt Ansi Gerhadsson och Johan Andeberg. Dessa informerade om SSMs utlokalisering till Katrineholm, som ska påbörjas vid årsskiftet 2017/18. Ca 50 personer beräknas flytta med i den första omgången. Det finns en oro inom SSM att detta kan medföra att man mister kompetent personal inom kärnkraft/kärnavfallsområdet.

Andra punkter som diskuterades var bland annat att;

- Fortums framtida övertagande av OKG.
- Arbetet med nya beredskapszoner pågår.
- Finansiering via fonder från kärnkraftsindustrin av LKO:s verksamhet flyttas från SSM till Riksgälden.
- Finansieringen av miljöorganisationerna flyttas från Naturvårdsverket till SSM och anslaget ökas från 2 till 3 miljoner. Beslut om detta väntas i december 2017.
- SSMs yttrande till regeringen om SKBs slutförvarsansökan enligt kärntekniklagen väntas lämnas in vid årsskiftet.
- Hur ska det föreslagna "Dialogforumet" fungera? SSM är villiga att vara med men vill gärna få ta del en mötesplan i god tid.

SSM var mycket tydliga med att de har rätt att kräva tillbaka utbetalda LKO-medel om dessa inte används för rätt ändamål.

Nästa möte med generaldirektören är planerat till den 2018-11-15 kl. 14.00 på SSM

6. Verksamhetsplan 2018.

Granskningsgruppen antog nedan redovisad verksamhetsplan för 2018:

- Följa prövningsprocessen för SKBs ansökan med särskilt fokus på inkapslingsanläggningen
- Följa prövningsprocessen av SKBs ansökan i MMD och på SSM
- Anordna seminarier i aktuella frågor
 - a. Ett informationsmöte för allmänheten den 15 februari i Figeholm i syfte att informera om Mark- och miljödomstolens och Strålsäkerhetsmyndighetens yttranden till regeringen.
- Kunskapsfördjupning inför ställningstagande i vetofrågan
- Information till kommunfullmäktige i Oskarshamn

- Informationer till andra kommuners fullmäktigeförsamlingar samt landstingsfullmäktige erbjuds.
- Delta i allmänna evenemang för att informera om LKO:s verksamhet och ta emot frågor som invånarna kommer med.
- Delta i seminarier och konferenser, t ex SKB-dagen, Kärnavfallsrådets rundabordssamtal, med flera
- Fortsatt samarbete med Östhammars kommun
- Inhämta erfarenheter från kärnavfallsprogram i andra länder.
- En studieresa för att besöka det finska slutförvarsbygget planeras i maj 2018.

7. ULKOS beslut om granskningsgruppens sammansättning

Efter som Misterhultsgruppen har upphört så har granskningsgruppen ingen representant längre på plats i gruppen. ULKO anser att det inte behövs någon särskild representant från misterhultsbygden. Vid mötet kunde granskningsgruppen konstatera att flera av ledamöterna är bosatt inom misterhultsområdet.

Granskningsgruppen sammansättning beslutas av Kommunstyrelsen

8. Genomgång av mötesdatum 2018

18/1 kl. 9-12 Kristdalarummet, Stadshuset
29/3 kl. 9-12 Döderhultsrummet, Stadshuset
21/6 kl. 9-14 (prel)
20/9 kl. 9-12 Oskarshamnssalen, Stadshuset
6/12 kl. 9-12 Kristdalarummet, Stadshuset

9. Granskningsgruppens julavslutning

Jullunchen i anslutning till mötet den 14 december kommer att intas på Fredriksbergs herrgård

10. Övriga frågor

Den 15 februari 2018 genomförs ett informationsmöte för allmänheten. Förslag på plats är Höganäslokalen i Figeholm.

Antonio deltar på SSMs forskardagar 2017 den 22-23 november samt Riksarkivets konferens om Informationsbevarande den 1/12.

Sven-Gunnar, Antonio och Anna deltar i Kärnavfallsrådets seminarium

"Vad händer efter Mark- och miljödomstolens huvudförhandling hösten 2017?" den 4 december.

Åtterrapporering sker på mötet den 14/12.

11. Nästa möte

14/12 kl. 9-14:00 Stadshuset, Oskarshamnssalen

Vid penna

Anna Kinch